

De ervaring, welke wij thans opdeden, rechtvaardigt dit geheel.

Want „De Nederlander” is in zijn debat niet vrij van wispelturigheid.

En wij willen het logisch en rustig voeren.

Daarmee komt men immers het verst?

„Met genoeg” was dan niet naar ons genoeg.

Zullen wij nu verklaren: wij roeren de kwesties niet aan, wijl niet aan de voorwaarde is voldaan?

Zulk een stijve houding willen wij nu ook niet aannemen.

We hebben de zaak nog maar eens uit de doeken gedaan, en waar „De Nederlander” méende ons tegemoet te komen, willen wij het blad inderdaad tegemoetkomen.

Misschien heeft het reeds gemerkt, dat wij in onze artikelen: „Als ik Christelijk Historisch was”... er reeds zijdelings op in gingen.

Wij hopen het straks meer rechtstreeks te doen.

— Het minderheidsrapport-Dr Ridderbos.

Toen wij naar Amerika vertrokken, hadden wij het minderheidsrapport over de uitbreiding der belijdenis van prof. Dr J. Ridderbos niet onder oogen gehad en nog minder in ons bezit.

We konden alleen maatregelen treffen om het meerderheidsrapport ter kennis van onze lezers te brengen.

De tijd tusschen onzen terugkeer en het samenkomen der Synode was te kort om het alsnog in zijn geheel op te nemen.

Toch zouden we niet gaarne den schijn op ons laden, het te willen doodzwijgen.

Daarom knippen we er de voornaamste stukken uit in de hoop, dat men op die wijze het gevoelen van prof. Ridderbos niet al te gebrekkig zal verstaan.

„Belijdenisschriften zijn menselijke geschriften, maar van een zeer bijzonder aard. In haar belijden de kerken, die ze hebben aanvaard, als met ééne tong haar geloof. In verband hiermede dragen ze binnen den kring der kerken een bindend karakter; het zijn „Formulieren van Eenigheid”, dienende om de eenigheid des geloofs te bewaren; alle leerling moet met deze geschriften in overeenstemming zijn, ieder lid wordt geacht, ze te beamen, en van de ambtsdragers wordt een uitdrukkelijke verklaring dienaangaande gevraagd.

Men moet hieruit volgen, dat men inzake uitbreiding der belijdenisschriften de uiterste voorzichtigheid moet betrachten.

Allereerst met het oog op het gezag der Heilige Schrift. Het staat onder ons vast, dat de Heilige Schrift de eigenlijke en eenige autoriteit is, waaraan onze conscientien zijn gebonden en dat de belijdenisschriften niet anders hebben dan een afgeleid en betrekkelijk gezag. Maar daarom is het ook noodig, ervoor te waken, dat de belijdenisschriften niet voor het bewustzijn der gemeente naast de Schrift of zelfs in haar plaats treden. In dit opzicht nu brengt m.i. elke noodlooze uitbreiding gevaar met zich.

Hoe meer men er naar staat, den inhoud van het geloof der gemeente volledig uitgewerkt in de belijdenisschriften op te nemen, hoe meer de gedachte (thans wel reeds hier en daar opduikend) gevoeld wordt, dat men eigenlijk alleen gebonden is aan datgene wat in de belijdenisschriften tot uitdrukking is gekomen. En hiermede zou toch metterdaad de Schrift als hoogste en eenige autoriteit zijn losgelaten.

Aan de andere zijde kan ook het gezag der belijdenisschriften zelve door noodlooze uitbreiding licht worden verzwakt. Het is een algemeen verschijnsel, dat een zaak door overdrijving niet gebaat, maar geschaad wordt. Hoe grooter het getal der belijdenisschriften, hoe grooter de kans, dat ze niet of onvoldoende bekend zijn; hoe grooter het aantal formuleringen, hoe grooter het gevaar, dat er aan de volledige instemming met dit alles bij sommigen iets ontbreekt.

Ook staat de kerk met een verder doorgevoerde formulering der waarheid volstrekt niet altijd sterker dan met eene, die dicht bij het centrum blijft: het centrale heeft altijd de meeste geestelijk-bindende kracht; en ook: hoe verder de formulering wordt doorgevoerd, hoe grooter het gevaar, dat de kerk zelve in voorkomende gevallen niet de volle consequentie eruit kan of durft trekken; wat dan weer den indruk wekt, dat men de woorden der belijdenisschriften niet al te zwaar moet wegen — iets wat aan het confessioneel besef slechts schade kan toebrengen.

Er is nog een punt, waaraan wij als Gereformeerden, die het kerkelijk dogma hoogstellen, onszelf en elkander in deze dingen wel mogen herinneren. Het is dit, dat wij, ijverend voor de waarheid, ook in de wijze, waarop wij dit doen, teederheid moeten betrachten ten opzichte van de conscientien der geloovigen. Is een belijdenisschrift eenmaal aanvaard, dan moet men verwachten, dat het voor eeuwen van kracht blijft, en dat het in al dien tijd in kerkelijken zin bindend zal zijn voor allen, die lid zijn van eene der kerken, die het erkennen. Nu bevatten de belijdenisschriften menselijke formuleringen; en ieder, die wel eens getracht heeft, zulk eene formulering met anderen gezamenlijk op te stellen, weet hoe moeilijk het reeds in een kleinen kring kan zijn, de bewoordingen te vinden, waarmede allen zich gemakkelijk kunnen verenigen. Ieder onzer stemt het dan ook toe, dat we tot het opstellen van zulk een geschrift alleen vrijmoedigheid kunnen vinden met het oog op de beloften des Heiligen Geestes, die de gemeente in alle waarheid leiden wil. Maar ik meen, dat de Heilige Geest, ook in de geschiedenis der kerk, ons óók dit wil leeren, dat we het getal der kerkelijk-bindende menselijke formuleringen (waarvoor toch aan de kerk geen gave der onfeilbaarheid is geschonken), niet zonder groote noodzaak zullen vermeederen, opdat we niet aan de conscientien der geloovigen lasten opleggen, die te zwaar zijn om te dragen.

Uit het bovenstaande zal duidelijk zijn, dat ik mij niet beroep op onmachtoverwegingen. Hoe onbekwaam onze kerken in zichzelf ook tot dezen arbeid zijn, en hoever wij ook achterstaan bij de geloofshelden der 16e eeuw, wanneer hier een Goddelijke roeping voor ons zou liggen, dan zouden wij mogen gelooven, dat Hij, die roept, ook zal bekwaamen; en als wij dan, met het oog op Hem, in eenvoudigheid dezen arbeid verrichten, zouden wij ook op ons gebrekkig werk Zijn zegen mogen inwachten.

Maar de zaak is deze, dat ik van de noodzakelijkheid, doelmatigheid en wenschelijkheid van dezen arbeid, en in verband daarmede van de Goddelijke roeping daartoe, niet overtuigd ben.

Daarom meen ik ook niet, dat onze kerken, wanneer het tot deze vermeederding der belijdenisschriften niet zou komen, een gevoel van teleurstelling behooren te hebben, noch dat ze daarin een bewijs van haar zwakheid en armoede zouden hebben te zien. Vooral hier geldt, dat niet elke vermeederding een verrijking is, niet iedere stap een schrede voorwaarts, noch elke uitbouw een waarborg voor beter en veiliger wonen; en wie in den strijd grijpt naar een nieuw, maar ondoelmatig wapen, terwijl hij met doelmatige is toegerust, geeft daarin geen bewijs van kracht, maar wel van zwakheid, althans van een gebrekkig inzicht en in den strijd is dit toch óók een vorm van zwakheid.

Het komt mij echter voor, dat deze vraag voorloopig op den achtergrond moet worden gesteld; en dat eer we hierover met vrucht kunnen spreken, de veel belangrijker vraag aangaande de uitbreiding der belijdenisschriften moet worden beantwoord. En deze vraag moet zelfstandig worden beoordeeld; het ja of neen hierop mag ook niet afhangen van de vraag, of men een anderen weg kan vinden, waarop er toch iets „gedaan” wordt. De zwaarwichtige maatregel van het in het leven roepen van een nieuw belijdenisschrift kan — dit zullen we allen eens zijn — niet worden verdedigd met het zeggen, dat er toch wat gebeuren moet, en dat men niets anders dan dit heeft kunnen vinden. Bij gewichtige zaken geldt de regel, dat men ze moet doen, omdat ze in zichzelf noodig of gewenscht zijn, niet omdat men toch het een of het ander moet doen. Het is m.i. een zeer vanzelfsprekende regel; maar ik herinner er hier aan, omdat ik meen, dat hij juist in de zaken van het publieke leven meermalen wordt overtreden.

Natuurlijk zou ik aldus niet kunnen spreken, indien het zóó stond, dat onze kerken door in deren niet iets te „doen”, tegenover de vragen en de dwalingen van onzen tijd inzake het Schriftgezag werkeloos bleven. Maar: zóó staat het immers niet. Of de kerken in dezen zin iets „doen”, dat hangt niet af van het wel of niet opstellen of aanvaarden van eenig geschrift; veeleer blijft de groote hoofdvraag altijd deze, of de kerken haar roeping verstaan om, ook tegenover de hedendaagsche vragen en dwalingen ten opzichte van het leerstuk der Schrift, in de ambtelijke bediening des Woords, in het onderwijs van het zaad der gemeente en door de oefening der tucht, werkzaam te zijn, met de middelen, die Christus zelf haar heeft geschonken.

Hij biedt de volgende konklusies aan:

1o. dat voor een uitbreiding der belijdenisschriften inzake het leerstuk der Heilige Schrift geen genoegzame grond aanwezig is;

2o. dat hetzelfde geldt van een kerkelijke uiteenzetting, die geen belijdenisschrift zou zijn;

3o. dat de vraag, of de kerken iets zullen doen om het tot stand komen van een particulieren arbeid in dezen te bevorderen, eerst dan met vrucht kan worden besproken, als over de voorafgaande punten een beslissing is genomen.

Natuurlijk laten we alle kritiek hierop achterwege. Waar schrijver dezes zelf het meerderheidsrapport onderietekende, mag dit niet anders.

In hoofdzaak voert prof. Ridderbos dezelfde argumenten aan, welke de meerderheid der Synode van Groningen niet konden overtuigen.

Alleen zijn zij nu breder uitgewerkt en met enkele andere vermeederd.

De wacht is thans op de Synode van Arnhem.

— Rapporten over rapporten.

Vroeger bespraken we, op welke manier de werkwijze onzer Synode kan worden verbeterd en economischer gemaakt.

Onder de punten, toen door ons opgesomd, behoorde ook: de rapporten over de rapporten dienen zoo beknopt mogelijk te zijn, ze dienen alle herhaling te vermijden en bekendheid met de rapporten te onderstellen.

Nu wij de binnengekomen rapporten overzien, dringen wij des te sterker op zulk een maatregel aan.

Indien b.v. het commissoriaal rapport over het promotierecht al wat daarover inkwam ging rapporteeren en uitpluizen, zou daarvoor een brochure van belangrijken omvang vereischt zijn.

Nu kan men in een nacht heel wat schrijven. Het is geen kunst, om in dien tijd een tamelijk luyvig geschrift saam te stellen, indien men daarin eigen gevoelens kan weergeven.

Maar zulk een commissoriaal rapport vergt, dat daarin de meeningen van de commissieleden worden verwerkt.

Hoeveel tijd daarmee heengaat, laat zich zelfs niet gissen.

Wij kiezen de zaak van het promotierecht als voorbeeld, omdat daarover het meest ter Synodale tafel zal worden gedeponcerd.

Men leze er geen aansporing in om deze kwestie in alle haast af te werken.

Wij willen juist, dat de discussie daarover op de

Synode in alle vrijheid zal worden gehouden en dat geen stem zal worden gesmoord.

In die discussie ligge het zwartepunt.

Het rapport geve richting door enkele groote lijnen.

Hetzelfde geldt van alle andere rapporten.

Met name ook van het rapport over het Zendingsrapport.

— In reformatorische lijn.

Als dit blad verschijnt, zal over enkele dagen D.V. de Synode worden geopend.

Wat zij voor een reuzentaak staat, zal door ieder worden gevoeld.

Zal zij zich bewegen in reformatorische lijn als die van Leeuwarden, of zal zij den toestand grootendeels laten, gelijk die is?

Dat is de vraag, die velen bezighoudt.

Het is onze hartelijke wensch, dat onze kerken bewijzen te willen voorttrekken.

Worde a.s. Zondag op geen kansel de voorbede voor de Synode vergeten.

Als de Synode zonder het licht des Heiligen Geestes moest arbeiden, zou zij in de kerken verarring stichten.

Men zij dit zich diep bewust.

— Kalenderhervorming.

De kwestie der kalenderhervorming wordt ook de Synode voorgelegd.

Of de aanleiding concreet genoeg is om een Synodale behandeling te rechtvaardigen, laten we hier rusten.

Slechts merken we op, dat het feit, dat Synodes van andere kerkengroepen zich in deze uitspraken, nog geen voldoende reden voor onze Synode biedt om het ook te doen.

Maar wat nu de kalenderhervorming zelf betreft. Voorzichtigheid in de beoordeeling is hier wel eisch.

Natuurlijk is zij, wanneer het Goddelijk rhythme der zeven dagen verbroken wordt, voor ons onaanneemelijk.

Hoewel die vorm de eenvoudigste is, kan hij nimmer worden aanvaard.

Maar er zijn andere vormen denkbaar, die niet zooveel ingewikkelder zijn.

Men kan b.v. de zoogenaamde blanco-dagen opsparen, tot men er zeven bij elkander heeft.

Dat zou nu eens om de vijf, dan weder om de zes jaren geschieden.

Na zulk een periode kan men het jaar met een week verlengen.

Misschien zou de Juli-maand, de vakantie-maand bij uitnemendheid, er zich het best toe leenen om zulk een vermeederding te ondergaan.

Daarbij zou men met de invoering van de kalenderhervorming kunnen wachten, tot het jaar juist op een Zondag aanvangt.

De praktische voordelen zouden slechts weinig geringer zijn dan in den vorm, waarin die thans wordt voorgesteld.

En het christelijk beginsel zou er zich niet tegen verzetten.

Met een eenvoudig „voto” over de kalenderhervorming is men niet klaar.

Indrukken van den dag.

Philadelphia, 6 April 1930.

In de echt Amerikaanse kerken moet de preek kort zijn. Een half uur is wel de uiterste grens. Dan, zoo zeggen psychologen, wordt de geest van den Amerikaan vermoeid. Hij kan niet langer luisteren. En de predikant, die met die psychologische wijsheid spot, drijft zijn gehoor de kerk uit.

Ik geloof, dat er op die psychologie wel wat valt af te dingen. In Europeesche landen redeneert men evenzoo, al zet men het niet zoo kwaci-wetenschappelijk in elkaar. Nederland vormt met Schotland wel de eenige uitzonderingen. En in de kerken, wier leden van Nederlandschen oorsprong zijn, duurt in Amerika de dienst niet zooveel korter dan bij ons.

Ook Dr Campbell Morgan preekte niet extra kort. We stonden tenminste niet binnen het uur op straat. Ongeveer vijf kwartier nam de dienst in beslag. Toch bespeurden we hij het gehoor geen teekenen van vermoeidheid. Voor mij zaten een paar bejaarde dames, die tot het laatst toe bij tusschenpoozen tegen elkander knikten van „wat zeit-ie het weer goed.” Dr Campbell Morgan wist dan ook zijn gemeente te boeien. En dat niet volgens het Amerikaanse recept: een story (vertelling) aan het begin, een in het midden en een aan het eind. Van stories inwoven in zijn preek onthield hij zich streng. Wel was hij soms fijn geestig.

Zijn preek zal ik maar niet navertellen. Even haalde hij de democratie over den hekel. Hij liet er op volgen: gij zult zeggen, dat ik zoo spreek, omdat ik een Engelschman ben. (Ofschoon reeds lang in Amerika, heeft hij zich nog niet laten naturaliseeren. Hij is trotsch op zijn Engelsche nationaliteit en maakt daarop naar ik vernam in zijn preek gaarne toespelingen). Toch stelde hij zijn Amerikanen gerust, door in een tusschenzin ook nog iets goeds van de democratie te zeggen. Zwaar orthodox was hij niet. Maar bepaalde ketterijen vielen ook niet te ontdekken. Niet zonder stichting